

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

8. SINIF

BECERİ TEMELLİ

KAZANIMLARA UYGUN

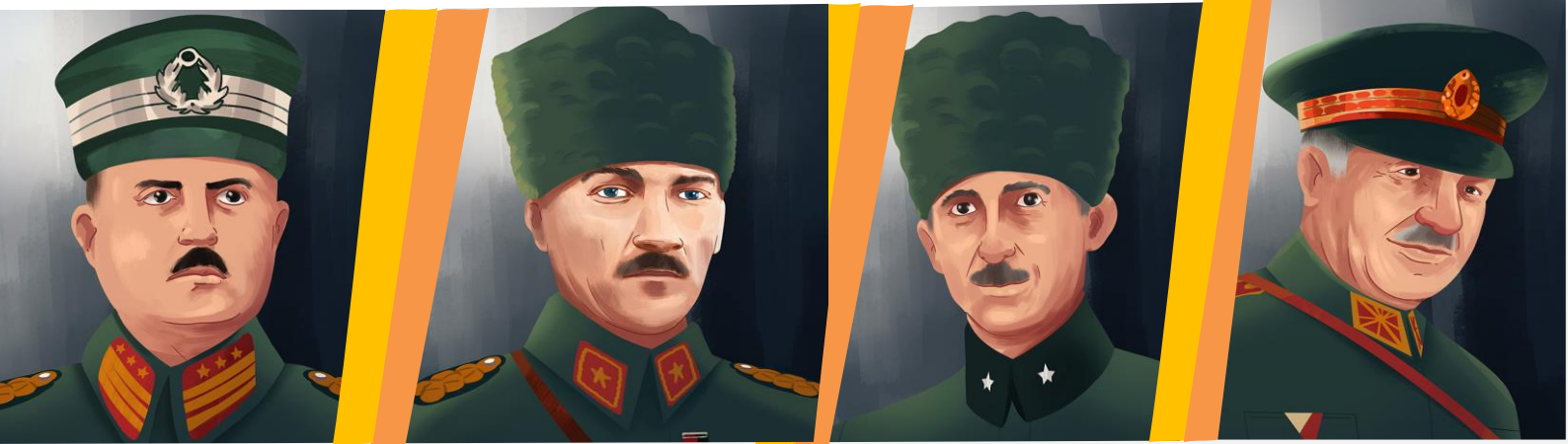
MEB DERS KİTABI ODAKLI

% 100 ORJİNAL

2021-2022



Ahmet KARTAL
Sosyal Bilgiler Öğretmeni
@sosyalbilgilersaati



1

KAZANIM HAFTASI: 13-17 ARALIK 2021

KAZANIM: İTA.8.3.1. Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu Cephesi ve Güney Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.

HAFTALIK KAZANIM KAVRAMA FASİKÜLÜ



1. ETKİNLİK



YETİMLERİN BABASI: MUSA KÂZIM KARABEKİR PAŞA (1882 - 1948)

Kâzım Karabekir Paşa 1882’de İstanbul’da doğdu. 11 yaşında babasını kaybeden Kâzım Karabekir Paşa hem harbiye mektebini hem de harp akademisini birincilikle bitirdi ve “Altın Maarif Madalyası” ile ödüllendirildi. Kendisi de yetim büyüyen Karabekir Paşa, Doğu Anadolu’da, ailesini kaybeden binlerce yetim çocuğa babalık yaptı. Onları öz çocukları gibi sahiplendi, onlar için yurtlar ve okullar açtı, onların her birini bir meslek sahibi yaparak sefaletten kurtardı. Bundan dolayı kendisine “Yetimlerin Babası” unvanı verildi. Bu çocuklardan oluşturduğu “Gürbüz Çocuklar Ordusu” Millî Mücadele’de büyük hizmetlerde bulundu. Kâzım Karabekir Paşa, Millî Mücadele Dönemi’nde Edirne milletvekili ve Doğu Cephesi komutanı olarak görev yaptı. Ermenileri yenilgiye uğratarak onlarla Gümrü Antlaşması’nı imzaladı ve doğu illerini işgalden kurtardı.

Bu bilgilere bakılarak Kazım Karabekir’in yaptığı çalışmaların hangi alanla ilgili olduğunu doğru olarak işaretleyiniz.

Yaptığı Faaliyetler		Eğitim	Siyasi	Askeri	Diplomatik	Sosyal
1	Doğu Anadolu’da, ailesini kaybeden binlerce yetim çocuğu sahiplenerek onlara babalık yaptı.					
2	Millî Mücadele Dönemi’nde Edirne milletvekili olarak görev yaptı.					
3	Doğu Cephesi komutanı olarak görev yaparak Ermenileri yenilgiye uğrattı.					
4	Doğu Anadolu’daki yetim çocuklar için birçok okul açtı.					
5	Ermenilerle yapılan ve doğu illerini işgalden kurtarılmasını sağlayan Gümrü Antlaşması’nı TBMM adına imzaladı.					

2. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerin doğru veya yanlış olarak değerlendirmesini yapınız.

BİLGİ		D	Y
1.	ABD asıllı General James Harbord başkanlığında bir heyetin hazırladığı “General Harbord Raporu” ile Ermenilerin Anadolu’nun doğusunda çoğunlukta olmadıkları ve iddia edildiği gibi haksızlığa uğramadıkları belgelenmiştir.		
2.	İtilaf Devletleri de Mondros Ateşkes Antlaşması’na Yunanlar lehine 24. maddeyi ekleyerek Anadolu’nun doğusunu Yunanlara vermeyi planlamışlardı.		
3.	Ermenilere karşı kazanılan Kars Zaferi sonucu Gümrü Barış Antlaşması imzalanmış ve Doğu Cephesi kapatılmıştır.		
4.	Gümrü Antlaşması sonrası halkın Millî Mücadele’ye olan inancı ve TBMM’ye olan güveni arttı. Doğu Cephesi’ndeki tehdit ortadan kalkınca askerî birliklerin ve Ermenilerden elde edilen silah ve cephanenin bir bölümü Güney Cephesi’ne aktarıldı.		
5.	Doğu Cephesi komutanı Kazım Karabekir Paşa komutasındaki 15. Kolordu, Millî Mücadele’nin ilk yıllarında elde bulunan az sayıdaki düzenli birlikten biri olmuştur.		

3. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgilerdeki boşlukları doğru bir şekilde doldurunuz.



Sütcü İmam

HANGİ ŞEHİR?

1

İngilizler, daha sonra Fransızlar tarafından işgal edildi. Halkın kahramanca direnişi karşısında şehirde tutunamayan Fransızlar, gecenin karanlığından gizlice şehirden ayrıldılar (11-12 Şubat 1920). Daha BMM açılmamışken Maraş halkının kazandığı bu başarı Millî Mücadele'nin ilk zaferlerinden biri oldu. halkı 7 Şubat 1923'te TBMM tarafından "....." unvanıyla ödüllendirildi.



Ali Saip Bey

HANGİ ŞEHİR?

2

Fransızlar 30 Ekim 1919'da kalabalık bir orduyla şehri işgal ettiler. Fransızlar ordularını Suriye'den getirdikleri Ermeniler ile sömürgelerinden getirdikleri askerlerden oluşturmuşlardı. Halkın inançlı direnişi karşısında şehirde tutunamayacaklarını anlayan Fransızlar "Peygamberler Diyarı" olarak bilinen şehri terk etmek zorunda kaldılar. (11 Nisan 1920). TBMM, 22 Haziran 1924'te şehre "....." unvanını verdi.



Şahin Bey

HANGİ ŞEHİR?

3

Fransızların şehre doğru ilerlediğini öğrenen bölgedeki Kuvâ-yı Milliye birliklerinin kumandanı Şahin Bey, onların şehre girmemesi büyük bir direniş başlattı. Şahin Bey'in idaresindeki kuvvetler, Kilis yolu üzerindeki Elmalı Köprü civarında mevzi aldı. Şahin Bey bir adım bile geri atmadı. Sonuna kadar direnerek şehit oldu. Fransızlara meydan okuyan direniş devam ederken TBMM, 8 Şubat 1921'de şehre "....." unvanını verdi.

4. ETKİNLİK

Aşağıda verilen bilgiler ile yorumları doğru bir şekilde eşleştiriniz.

- Güney Cephesindeki silahlı mücadelede düzenli askeri birlikler kullanılamamıştır.
- Askeri başarılar diplomatik başarıyı beraberinde getirir.
- Yaşanan işgaller kabul edilmemiş, işgallere karşı örgütlenmeye gidilmiştir.
- Gümrü Antlaşması, TBMM Hükümeti'nin uluslararası alandaki ilk siyasi başarısıdır

VERİLEN BİLGİ		YORUM
1	Sakarya Savaşı'nın kazanılması sonrasında Fransızlar ile Ankara Antlaşması imzalanmış ve Fransızlar Anadolu'daki işgallerine son vermiştir.	
2	Maraş, Urfa ve Antep'te yaşanan Fransız işgaline karşı halkın kurduğu Kuva-yı Milliye birlikleri ile mücadele edilmiştir.	
3	Bağımsız bir devlet olan Ermenistan Gümrü Antlaşmasıyla TBMM'yi, yani yeni Türk devletinin varlığını resmen tanıyan ilk ülke oldu.	
4	Fransız işgali karşısında Urfa halkı, destansı bir direniş göstermiş, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurarak haklarını ve vatanlarını savunmaya geçmişlerdir.	

1. I. Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesi'nde Ruslardan destek alan Ermeniler, Rusların 1917 Bolşevik İhtilali'yle savaştan çekilmesiyle aradıkları desteği İngiltere, ABD ve Fransa'dan gördü. Batılı devletlerden destek alan Ermeniler, Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 24. Maddesine ve Wilson İlkeleri'ne dayanarak bağımsız bir devlet kurmak amacıyla harekete geçti. I. Dünya Savaşı'nın kaybeden devletleri ile imzalanacak antlaşma şartlarını belirlemek için İtilaf Devletlerinin öncülüğünde gerçekleştirilen Paris Barış Konferansı'nda Doğu Anadolu'da ABD mandasında bir Ermenistan Devleti kurulması kararlaştırıldı.

Bu bilgilere bakılarak hangi seçenekteki çıkarım yapılamaz?

- A) Ermeniler, Mondros Mütarekesi'ni kendi çıkarları için kullanmak istemişlerdir.
B) Ermeniler amaçlarına ulaşmak için farklı devletlerden destek görmüşlerdir.
C) Rusların savaştan çekilmesi Ermenilerin uluslararası alanda yalnız kalmasına neden olmuştur.
D) Doğu Anadolu'da Ermeni Devleti kurulması düşüncesi uluslararası bir toplantıda gündeme gelmiştir.
2. Milli Mücadele yıllarında Türk milleti, bütün gücünü seferber ederek kaderini omuzlarına yüklenmiş; vatansever subaylar öncülüğünde işgalleri durdurmak ve vatanını kurtarmak için harekete geçmişti. Bu mücadele Anadolu halkının "Ya istiklal ya ölüm!" parolasıyla yürüttüğü topyekûn bir mücadele olmuştur. Yoksulluk içinde sürdürülen bu mücadele insanlık tarihinde eşine rastlanmayan bir dayanışma örneği olmuştur.

Buna göre Kurtuluş Savaşı yıllarında;

- I. Birlik ve beraberlik,
II. Bağımsızlık,
III. Kişisel egemenlik

kavramalarının hangilerinin ön plana çıktığı söylenebilir?

- A) I ve II. B) I ve III.
C) II ve III. D) I, II ve III.

3. "Antlaşma şartlarımızı kabul etmeyen Ermenilere karşı taarruz başlattım. Son darbelerden sonra Ermeniler antlaşma şartlarımızı kabul ettiler. Antlaşma şartı olarak 2.000 tüfek, 3 batarya seri ateşli dağ topu ve 40 makinalı tüfeği Ermenilerden alarak Şark (doğu) Cephesi'nin ilk zafer hediyesi olarak Garp (batı) Cephe'mize gönderdim. Ermenilerin Sevr Antlaşması'ndaki imzalarını geri aldık. Bugünü, bu uğursuz antlaşmanın yırtıldığı gün olarak kutladık." (Kâzım Karabekir, *İstiklal Harbimiz*, s. 101)

Bu bilgilere bakılarak;

- I. Ermenilere karşı kazanılan askeri başarı siyasi başarıya ortam hazırlamıştır.
II. Sevr Antlaşmasının tüm İtilaf Devletleri için geçerliliği kalmamıştır.
III. Ermenilerden temin edilen askeri malzeme Milli Mücadelenin başka bir cephesine iletilmiştir.

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II. B) I ve III.
C) II ve III. D) I, II ve III.

4. Doğu Cephesi'nde Ermenilere karşı kazanılan askeri başarının TBMM'ye ulusal ve uluslararası düzeyde kazanımları olmuştur.

Buna göre;

- I. Millî Mücadele'nin Doğu Cephesi başarıyla kapanmıştır.
II. TBMM Hükûmetinin devletlerarası alanda saygınlığı artmıştır.
III. Doğu cephesindeki askeri birliklerin bir kısmı Batı Cephesi'ne nakledilmiştir.
IV. İmzalanan Gümrü Antlaşması ile Ermenistan TBMM'yi resmen tanımıştır.

sonuçlarının ulusal ve uluslararası olarak eşleşmesi hangi seçenekte doğru yapılmıştır?

	Ulusal	Uluslararası
A)	I ve II	III ve IV
B)	I ve III	II ve IV
C)	II ve IV	I ve III
D)	III ve IV	I ve II

5. "...Maraş'ta Ulu Cami'de cuma namazı kılmak için toplanan halk, kalede dalgalanan Türk bayrağının indirildiğini görmüştür. Halktan 'Bayraksız namaz kılınmaz.' seslerinin yükselmesi üzerine, Ulu Cami İmamı Rıdvan Hoca halkın görüşlerine tercüman olmuş ve 'hürriyeti elinden alınmış bir milletin cuma namazı kılamayacağını' bildirmiştir. Bunun üzerine halk, Maraş Kalesi'ne doğru sel gibi akmaya ve kaleye tırmanmaya başlamıştır..." (Yaşar Akbıyık, Millî Mücadelede Güney Cephesi Maraş, s.132) (Düzenlenmiştir.)

Bu bilgilere bakılarak Maraş halkının;

- I. Demokrasi,
- II. Bayrak,
- III. Bağımsızlık

kavramlarının hangilerine bağlılık duydukları söylenebilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) I ve III.
- D) II ve III.

6. Şahin Bey Fransız komutana şu tarihi mektubu yazdı: "...Kirli ayaklarınızın bastığı şu toprakların her zerresinde Türk kanı vardır. Her bucağında bir atanın mezarı vardır. Eski zamanlardan beri Türkler bu topraklarda yaşamıştır. Türk bu topraklara, bu topraklar da Türk'e ısındı, kaynakı. Sadece siz değil bütün dünya bir araya gelse, bizi bu topraklardan ayıramaz. Sonra sen, Türk esir yaşayamaz diye duymadın mı? Namus ve hürriyeti için ölüme atılmak bize, ağustos ayı sıcaklığında soğuk su içmekten daha tatlı gelir. Sizler canı kıymetli insanlarsınız bize çatmayınız. Bir an evvel topraklarımızdan savuşup gidiniz. Yoksa kıyarız canınıza..." (T.C. Millî Savunma Bakanlığı, Cepheden Mektuplar, s.79)

Buna göre Şahin Bey hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Türk halkının bağımsızlığa olan düşkünlüğünü vurgulamıştır.
- B) Vatanseverlik yönünü ortaya koymuştur.
- C) Ülke topraklarını terk etmeleri konusunda Fransızları uyarmıştır.
- D) Diplomatik çözümleri reddetmiştir.

7.

Maraş Savunması

Fransızlara karşı 22 gün olağanüstü bir direniş gösterildi. Bu direniş karşısında şehirde tutunamayan Fransızlar 11 Şubat'ı 12 Şubat'a bağlayan gece şehirden çıkarıldı.

Urfa Savunması

Urfa halkı, Fransızlara karşı tek vücut olup başarılı mücadeleler verdi. Kuvâ-yı Millîye birlikleri karşısında tutunamayan Fransızlar anlaşma isteklerini bildirdiler. 11 Nisan 1920 tarihinden itibaren Urfa'yı terk ettiler.

Bu bilgilere bakılarak Maraş ve Urfa savunmasının ortak özellikleri ile ilgili olarak;

- I. Şehir halklarının yaşadıkları yerleri savunmadaki kararlılık göstermeleri,
- II. Düşmana geçit vermemeleri,
- III. Aynı düşmanla mücadele ediyor olmaları

durumlarından hangileri gösterilebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

8. Güney illerinde yaşanan direnişler karşısında Fransa ateşkes istemek zorunda kaldı. Sakarya Savaşı'nın kazanılması üzerine TBMM ile anlaşma yoluna gitti. Fransızlarla 20 Ekim 1921'de imzalanan Ankara Antlaşması ile savaş sona erdi. Bu anlaşmanın TBMM için çok önemli kazanımları oldu.

Ankara Antlaşmasının TBMM için kazanım sayılacak sonuçları arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Güney Cephesi resmen kapandı ve Fransız birlikleri Suriye ve Lübnan'a geri çekildi.
- B) Fransa TBMM'nin varlığını kabul eden ilk itilaf Devleti oldu.
- C) Misak-ı Milli içinde yer alan Hatay, Fransa güdümündeki Suriye'ye bırakıldı.
- D) Fransa'nın Anadolu üzerindeki sömürgeci hedeflerine son verildi.

1. ETKİNLİK

1. Sosyal 2. Siyasi 3. Askeri 4. Eğitim 5. Diplomatik

2. ETKİNLİK

1. D 2. Y 3. D 4. Y 5. D

3. ETKİNLİK

1. Maraş – Kahraman 2. Urfa – Şanlı 3. Antep – Gazi

4. ETKİNLİK

1. b 2. a 3. d 4. c

KAZANIM KAVRAMA ETKİNLİĞİ

- 1) C 2) A 3) B 4) B 5) D 6) D 7) D 8) C

